

Mestna občina
Ljubljana

DETELJIN MODRIN – PREZRT BISER SAVSKIH PRODOV 4.0 / CHAPMAN'S BLUE – NEGLECTED PEARL OF GRAVEL SOILS OF THE SAVA RIVER 4.0

KONČNO POROČILO PROJEKTA
november 2016

Deteljin modrin – prezrt biser savskih prodov 4.0

Chapman's Blue – neglected pearl of gravel soils of the Sava river 4.0

Končno poročilo projekta: Deteljin modrin – prezrt biser savskih prodov 4.0/Chapman's Blue – neglected pearl of gravel soils of the Sava river 4.0

Sofinancer: Mestna občina Ljubljana, Javni razpis za
sofinanciranje projektov in/ali aktivnosti v MOL za
leto 2016 s področja varstva okolja

Pogodba o sofinanciranju št.: C7560-16-408041

Izvajalec: Društvo za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije
Večna pot 111
1000 Ljubljana

Odgovorna oseba: Barbara Zakšek

Kontaktna oseba in vodja projekta: Primož Glogovčan

Spletna stran: metulji.biologija.org

email: info.metulji@gmail.com

tel.: 051 484 646 (Primož Glogovčan)

Kazalo

IZVLEČEK:	4
SUMMARY OF THE PROJECT:	4
PREDMETNE OZNAKE:	4
IZVEDENE AKTIVNOSTI	5
➤ Transektni monitoring dnevnih metuljev na Jarškemrodu (vodja aktivnosti: dr. Rudi Verovnik)	5
➤ Terenska novinarska konferenca in predstavitev informacijske table na savskih prodih pri Črnučah, 20 .5. 2016.....	7
➤ Lov nočnih metuljev na savskih prodih, 2. 6. 2016	8
➤ 1. prostovoljna delovna akcija odstranjevanja zlate rozge, 11. 6. 2016	9
➤ Predstavitev projekta Deteljin modrin – prezrt biser savskih prodiv 4.0, predstavnikom Odbora za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana, 22. 6. 2016, Banketna dvorana, Mestni trg 1, Ljubljana	10
➤ Terenski ogled savskih prodiv in dnevnih vrst metuljev za prebivalce Ljubljane in obiskovalce Zelene prestolnice Evrope, 2.7.2016.....	11
➤ Delavnica za otroke vrtca Črnuče, enota Ostržek (Dunajska cesta 400, Ljubljana), na temo spoznavanja metuljev v našem okolju, 8. 7. 2016.....	11
➤ 2. Prostovoljna delovna akcija odstranjevanja zlate rozge na Jarškemrodu, 1. 10. 2016.....	13
➤ Delavnica za otroke Zavoda Janeza Levca, enota Ljubljana Jarše, o barvitern svetu metuljev, 11. 10. 2016	14
➤ Izdelava razglednic za promocijo projekta Deteljin modrin – prezrt biser savskih prodiv in Zelene prestolnice Evrope	15
ZAKLJUČEK:	16

IZVLEČEK:

Deteljin modrin – prezrt biser savskih prodiv 4.0 je že četrto leto potekajoč projekt, s katerim želimo v Društvu za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije (DPOMS) pomembno prispevati k ohranitvi in izboljšanju stanja življenjskega prostora metulja deteljinega modrina (*Polyommatus thersites*).

Aktivnosti v letu 2016 so bile deloma prilagojene nazivu mesta Ljubljane Zelena prestolnica Evrope. Kot že v prejšnjih letih izvajanja projekta, smo tudi v tem letu nadaljevali s seznanjanjem prebivalcev Mestne občine Ljubljana (MOL) o pomenu savskih prodiv ob glavnem mestu Slovenije, kot izjemnem življenjskem prostoru za metulje in številne druge organizme nasploh. Tako smo priredili terensko novinarsko konferenco s predstavitvijo informacijske table na Jarškem prodivu, postavljene v letu 2015, delavnico za otroke v vrtcu Črnuče in Zavodu Janez Levec, terenski ogled projektnega območja za prebivalce MOL, prostovoljni delovni akciji za izboljšanje habitata deteljinega modrina na Tomačevskem prodivu in izdelali razglednice z motivom metulja in turške detelje. Opravljen je bil tudi popis vrst dnevnih metuljev s transektno metodo, ki služi dolgoročnemu zbiranju podatkov o pojavljanju metuljev in stanju populacije deteljinega modrina na savskih prodivih pri Ljubljani.

Z navedenimi aktivnostmi smo izpolnili seznam dejavnosti, ki smo jih predvideli v prijavi na razpis MOL v letu 2015. V DPOMS že načrtujemo nadaljnje aktivnosti v naslednjih letih in se nadajamo nadaljnjega sodelovanja z Mestno občino Ljubljana še naprej.

SUMMARY OF THE PROJECT:

Chapman's Blue-neglected pearl of gravel soils of the Sava river 4.0 is a fourth year ongoing project of Society for study and conservation of butterflies of Slovenia which is aimed at improvement of the conservation status of Chapman's blue and its habitat.

Activities in 2016 were partially adopted to the status of Ljubljana as »European green capital«. We continued with informing the citizens of Ljubljana about the importance of the natural habitats in the vicinity of the city for butterflies and other organisms., We organized field press conference with presentation of information tables made in 2015, workshops for children from kindergarden Črnuče and pupils from Zavod Janez Levec, field trip to gravel soils of Sava river for citizens of Ljubljana, volunteer fieldwork for improving habitat of the Chapman's blue, postcards with hostplant and adult Chapman's blues as promotional gifts of the project and finally, continued with collecting data on butterflies and population status of the Chapman's blue with the transect method on Sava gravels at Ljubljana. The list of project activities in 2016 fullfils the obligations listed in 2015 proposal (accepted in february 2016). We are looking forward to start new activities in the following years and to cooperate with City of Ljubljana for conserving natural habitats of butterflies in the capital city in the future.

PREDMETNE OZNAKE:

deteljin modrin, savski prodivi, metulji, kanadska zlata rozga, invazivne tujerodne vrste

IZVEDENE AKTIVNOSTI

- **Transektni monitoring dnevnih metuljev na Jarškemrodu (vodja aktivnosti: dr. Rudi Verovnik)**

V letu 2016 je bilo na Savskih prodih skupaj opravljeno 13 popisov na transektu Jarški prodi (popisovalec: Rudi Verovnik). Transekt je sestavljen iz štirih odsekov (Slika 1) katerih skupna dolžina je 1400 m. Popisi so bili opravljeni v obdobju od 21. aprila do 13. septembra.

Slika 1: Transekt na Jarških prodih. Deteljnin modrin se pojavlja na treh odsekih, ki so bližje reki Savi.

Čas popisa na transektih je bil odvisen od sezone in pogostosti metuljev in je variiral med uro in deset minut in dvema urama.

Tabela 1: Sumarni podatki transektnih popisov na Jarških prodih v letih 2014, 2015 in 2016.

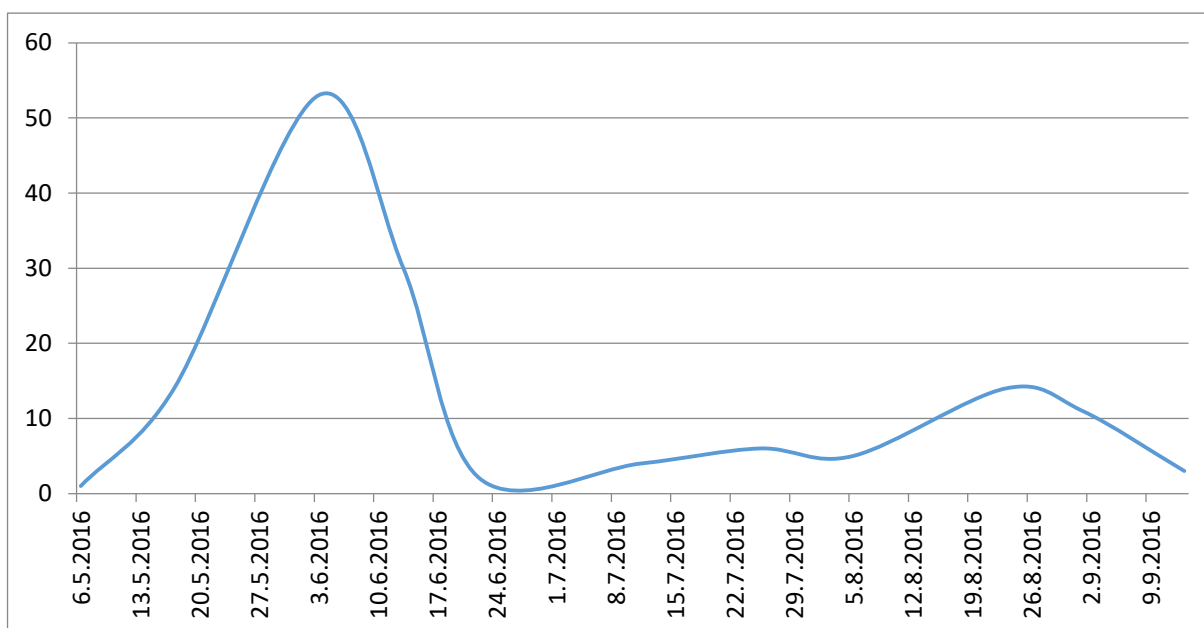
2014	2015	2016	skupaj
------	------	------	--------

Število osebkov	1094	1902	3359	6355
Število vrst	52	55	60	67
Deteljin modrin (št. osebkov)	38	58	143	239

Sezona 2016 je bila v vseh pogledih izjemna za dnevne metulje na Jarških prodih. Tudi zaradi pogostejših obiskov smo uspeli pokriti maksimum pojavljanja večine pogostih vrst na transektu, je pa za več kot tretjino večje število opaženih osebkov še vedno nad pričakovanji. Opazili smo tudi eno novo vrsto na transektu; to je jagodnjakov slezovček (*Pyrgus armoricanus*), ki je bil na savskih prodih nazadnje opažen pred več kot 80 leti. Ta vrsta je skupaj s še nekaterimi opaženimi vrstami uvrščena na seznam ogroženih živalskih in rastlinskih vrst v Sloveniji. Te vrste so:

- primorski belin (*Pieris mannii*) (V)
- močvirski cekinček (*Lycaena dispar*) (V)
- srebrni mnogook (*Plebejus argyrognomon*) (V)
- ozkorobi mnogook (*Plebejus idas*) (V)
- mali spreminjavček (*Apaturia ilia*) (V)
- rdečkasti venčar (*Spialia sertorius*) (V)

Na Jarških prodih se deteljin modrin pojavlja v dveh do treh generacijah, kar je razvidno tudi iz sezonske dinamike pojavljanja (slika 2). V letošnjem popisu je bila vrsta izjemno številčna v prvi generaciji, druga pa je skoraj povsem izpadla, verjetno zaradi slabih vremenskih razmer v prvi polovici julija. Skupno število opaženih osebkov na tem transektu (143) pomeni skoraj trikratno povečanje v primerjavi s predhodno sezono, kar je izjemno za to vrsto, ki se pri nas večinoma pojavlja v nizkih gostotah. Morebiten vpliv delovnih akcij za izboljšanje habitata te vrste na transektu bo razviden šele iz daljšega časovnega obdobja monitoringa, saj je takšen porast lahko tudi samo odraz sezonskih nihanj v številčnosti vrste.

Slika 2: Sezonska dinamika pojavljanja odraslih osebkov deteljinega modrina na Jarških prodih v letu 2016.

➤ **Terenska novinarska konferenca in predstavitev informacijske table na savskih prodih pri Črnučah, 20 .5. 2016**

Terenska novinarska konferenca je bila organizirana z namenom, da predstavimo vsebino informacijske table na savskih prodih pri Črnučah, ki je bila postavljena tekom projekta Deteljin modrin – prezrt biser savskih prodov 3.0 v letu 2015. Povabljeni so bili številni nacionalni in lokalni mediji (od katerih se je vabilu odzvala le novinarka Vala 202, voditeljica oddaje Noetova banda, Veronika Gnezda) in predstavniki četrtne skupnosti Črnuče. Predstavniki DPOMS smo jim predstavili pomen metuljev v naravi, kaj jih ogroža in zakaj je to pomembno; savske prode, kot pomemben življenjski prostor številnim metuljem in drugim organizmom; priložnost glavnega mesta Ljubljane za promocijo tega območja kot naravne oaze na obrobju mestnega vrveža in odgovorili na vsa zastavljena vprašanja. Oddaja z naslovom Metulji – dopadljive žuželke je bila na sporedu 28. 5. 2016 ob 12:00. Oddaja je dosegljiva na spletni strani: <http://val202.rtvsllo.si/2016/05/reportaza-26/>

Slika 1: Intervju z dr. Rudijem Verovnikom o pomenu in vlogi metuljev v naravi

Novica o projektu je bila povzeta tudi v časopisih Delo (tiskana in spletna izdaja) in Dnevnik (spletna izdaja).

Priloge 1:

- Vabilo na novinarsko konferenco
- Objava v časopisu DELO
 - Novica v tiskani (17. 5. 2016) izdaji časopisa
 - Novica v spletni izdaji (21. 5. 2016)

- Objava v časopisu Dnevnik (14. 5. 2016)

➤ **Lov nočnih metuljev na savskih prodih, 2. 6. 2016**

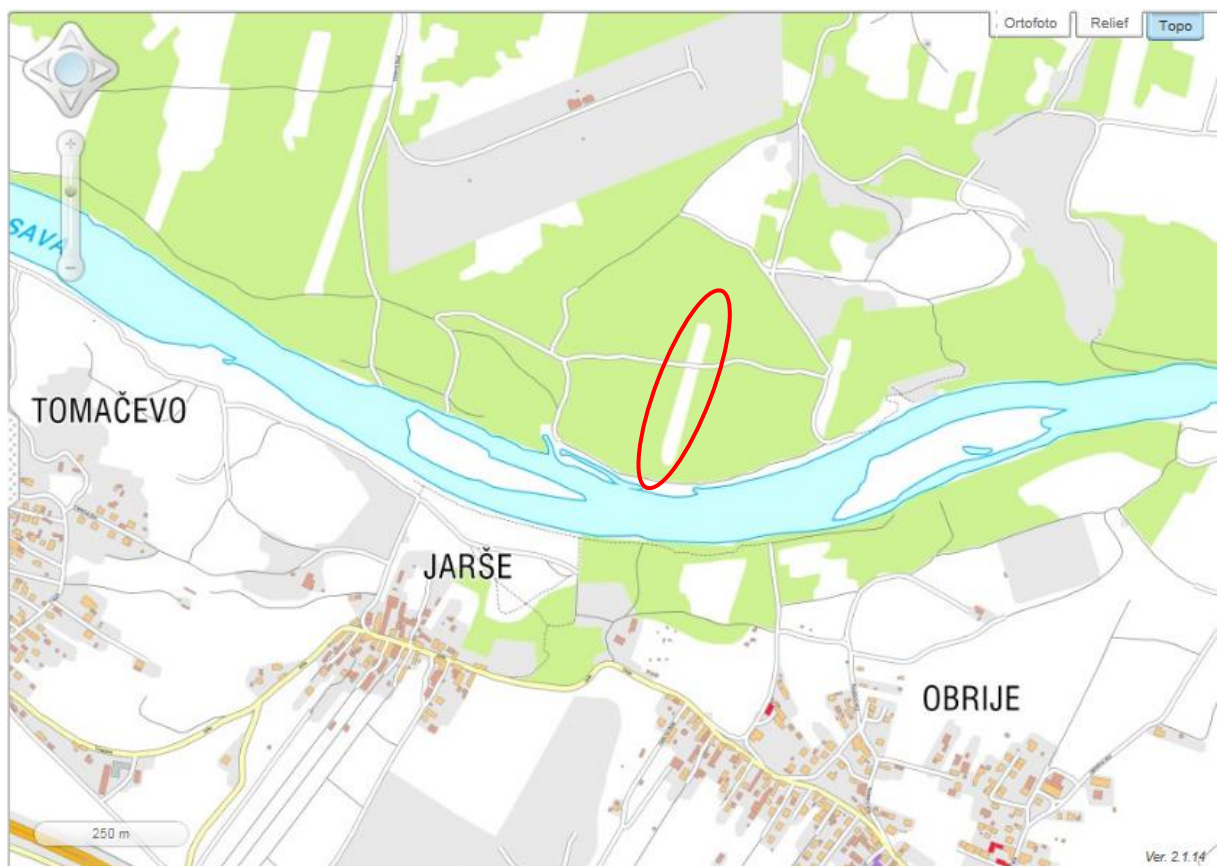
Na savskih prodih pri Črnučah smo izvedli otvoritveni večer 13. Evropskih noči nočnih metuljev. Na opazovanju se nas je zbralo 5 udeležencev, ki smo si ogledali nočne metulje na tem območju. Kljub vlažnemu in mrzlemu večeru, je na luči priletelo okrog 35 vrst nočnih metuljev.

Slika 2: Najučinkovitejši način lova nočnih metuljev je s pomočjo piramidnih stojal, preko katerih razpnemo tanko mrežo in v sredino namestimo UV svetilko, ki privablja »nočnike«

➤ **1. prostovoljna delovna akcija odstranjevanja zlate rozge, 11. 6. 2016**

Leto 2016 je tretje leto zapored, ko smo izvajali prostovoljno delovno akcijo na travniku kmeta Stanka Studena na Jarškemrodu. Ob spomladanskem obisku travnika je bilo opazno, da je zlate rozge občutno manj, kot na začetku izvajanja prostovoljnih delovnih akcij pred tremi leti, kar nas je navdalo z upanjem, da so naša prizadevanja vendarle uspešna. Še vedno so se pojavljale zaplate zlate rozge ob gozdnem robu in v spodnjem delu travnika proti reki Savi, vendar so bili tudi ti sestoji zlate rozge manj gosti. Tekom akcije smo se odstranjevanja rozge lotili ročno s puljenjem in z nahrbtno motorno koso. Odstranili smo vso zlato rozgo, ki smo jo videli. Med delom smo na območju delovne akcije opazili tudi nekaj cvetočih turških detelj, ki so pognale iz semen, ki smo jih posejali prejšnje leto. Turške detelje smo tudi prešteli: končna številka je bila 180 posameznih rastlin na celotnem travniku (v letu 2015 smo prešteli 107 cvetočih rastlin). Na tej akciji je bila prisotna tudi predstavnik Mestne občine Ljubljana in z veseljem smo ji pokazali metulje, turško deteljo ter naše aktivnosti in prizadevanja.

Slika 3: prikaz območja izvajanja prostovoljnih delovnih akcij (obrobjeno z rdečo elipso); vir: www.geopedia.si

Slika 4: Prostovoljne delovne akcije so dobra priložnost tudi za vzgojo naših najmlajših, ki po svojih močeh sodelujejo pri odstranjevanju zlate rozge.

Priloga 2:

- Lista prisotnosti s 1. prostovoljne delovne akcije v letu 2016

➤ **Predstavitev projekta Deteljin modrin – prezrt biser savskih prodiv 4.0, predstavnikom Odbora za varstvo okolja Mestne občine Ljubljana, 22. 6. 2016, Banketna dvorana, Mestni trg 1, Ljubljana**

Namen sestanka in predstavitve projekta je bil seznaniti predstavnike Odbora za varstvo okolja s pomenom savskih prodiv pri Ljubljani za ohranitev biotske pestrosti v našem glavnem mestu. Sestanka se je udeležilo 8 oseb, ki so po predstavitvi zastavile kar nekaj vprašanj, komentarjev in pobud za nadaljnje aktivnosti. Izpostavili smo potencial savskih prodiv pri Ljubljani za razvoj turizma v prihodnje (ogled suhih travnikov s številnimi orhidejami in metulji...). Prisotni so izrazili željo po nadaljnem spremljanju aktivnosti projekta.

Slika 5: Predstavitev projekta Odboru za varstvo okolja v Banketni dvorani MOL.

➤ **Terenski ogled savskih prodiv in dnevnih vrst metuljev za prebivalce Ljubljane in obiskovalce Zelene prestolnice Evrope, 2.7.2016**

Ta aktivnost naj bi bila izvedena v mesecu juliju, ki je bil v okviru naziva mesta Ljubljane, Zelena prestolnica Evrope, namenjen biotski pestrosti. Udeleženci bi si ogledali savske prode, problem zaraščanja suhih travnikov, divjih odlagališč, pojav invazivnih tujerodnih vrst rastlin in dnevnih metuljev, ki bi se jih v tem času dalo videti. Kljub objavi vabila na spletu se terenskega ogleda ni udeležil nihče. Predpostavljamo, da promocija dogodka ni bila ustrezna, predvsem pa ne pravočasna.

➤ **Delavnica za otroke vrtca Črnuče, enota Ostržek (Dunajska cesta 400, Ljubljana), na temo spoznavanja metuljev v našem okolju, 8. 7. 2016**

V petek, 8. 7., smo v okviru projekta Deteljin modrin – prezrt biser savskih prodiv izvedli delavnico za otroke iz vrtca Črnuče. Najprej smo se pogovorili o metuljih (v vrtcu so se o njih pogovarjali že ves teden), nato smo si prebrali zgodnico Modri metulj. Pogledali smo si mreže metuljnice in se z njimi odpravili na bližnji travnik. Metuljev ni bilo veliko, pa vendar dovolj, da so otroci z metuljnicami poskušali kakšnega ujeti. Navdušili so nas dnevni pavlinček, osatnik, ki je prav za nas priletel iz severne Afrike, repin belin in lešnikar. Škoda le,

da ni bilo kakšnega modrina. Skupaj smo bili 2 uri in v tem času smo z otroki postali že pravi prijatelji. Otrok je bilo 18 in z njimi 3 vzgojiteljice. Vsi smo bili zelo zadovoljni in se dogovorili, da se naslednje leto zopet srečamo.

Slika 6: Pogovor z otroci o metuljih in njihovem pomenu v naravnem okolju.

Slika 7: Otroci so z metuljnicami navdušeni tekali za metulji.

Priloga 3:

- Lista prisotnosti z delavnice v Vrtcu Črnuče

➤ **2. Prostovoljna delovna akcija odstranjevanja zlate rozge na Jarškemrodu,
1. 10. 2016**

V soboto, 1. 10. 2016, smo izkoristili čudovito vreme in na Jarškemrodu opravili 2. prostovoljno delovno akcijo odstranjevanja zlate rozge. Zbralo se nas je 25 in v enkratnem delovnem vzdušju smo poleg zlate rozge odstranili še pokošeno travo s travnika in posejali semena turške detelje, vse to z namenom, da izboljšamo habitat deteljinega modrina. Delovni akciji je sledil piknik in druženje na prijetnem jesenskem soncu. Skupaj smo kovali načrte za nadaljnje aktivnosti na tem območju tudi za prihodnja leta.

Slika 8: Številni člani in nekateri znanci Društva za proučevanje in ohranjanje metuljev Slovenije smo na 2. prostovoljni delovni akciji poprijeli za delo in v nekaj urah odstranili zlato rozgo in ostanke že poleti pokošene trave, ki je ležala na travniku.

Slika 9: Pomoč vsake roke, tudi otroških, je vselej dobrodošla

Priloga 4:

- Lista prisotnosti z 2. prostovoljne delovna akcije odstranjevanja zlate rozge v letu 2016

➤ **Delavnica za otroke Zavoda Janeza Levca, enota Ljubljana Jarše, o barvitih svetih metuljev, 11. 10. 2016**

V Zavodu Janeza Levca smo enemu razredu predstavili barviti svet metuljev skozi fotografije, ki nastajajo ob terenskem delu. V dveh urah, ki sta izredno hitro minili, so otroci iz Zavoda spoznali najpogostejše metulje, ki jih lahko srečamo praktično povsod in tudi deteljinega modrina, ki jim je bil še posebej všeč.

Slika 10: Preko zgodbe Modri metulj in prikazanih fotografij so otroci spoznali metulje.

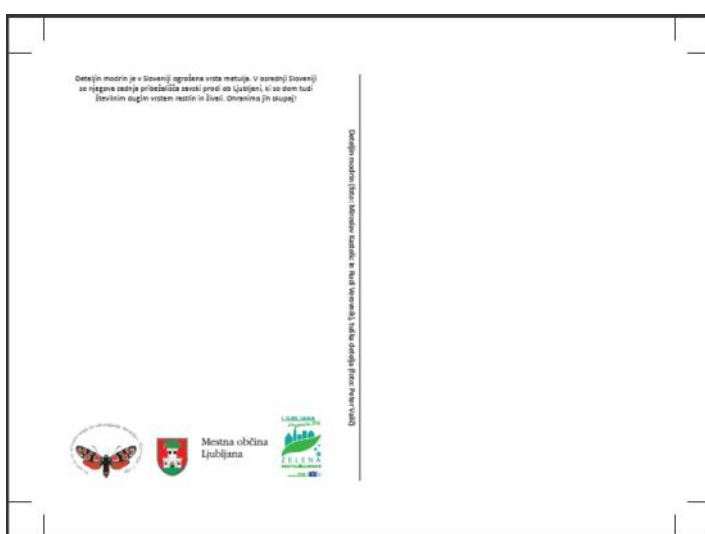
Priloga 5:

- Lista prisotnosti z delavnice v Zavodu Janez Levec

➤ **Izdelava razglednic za promocijo projekta Deteljin modrin – prezrt biser savskih prodiv in Zelene prestolnice Evrope**

Razglednice s fotografijami deteljinega modrina in cvetoče turške detelje bodo služile promociji projekta in Ljubljane - Zelene prestolnice Evrope. Fotografije za njih so prispevali člani in prijatelji DPOMS.

Slika 11: Izgled razglednic.

Priloga 6:

- 3x izvod vsake od razglednic

ZAKLJUČEK:

Društvo za opazovanje in ohranjanje metuljev Slovenije je majhno društvo, ki pa se zaveda svojega velikega poslanstva: približati ljudem metulje kot izredno pomembne organizme v naravi in našem okolju ter spodbujati ohranjanje njihovega življenjskega prostora. To pa lahko ustrezno storimo le, če poznamo razširjenost in ekologijo posameznih vrst ter dejavnike ogrožanja, ki so zaradi posegov človeka v naravo na žalost vedno večji. V projektu Deteljini modrin – prezrt biser savskih prodov, smo tako v preteklih letih, kot v letu 2016 izpolnili večino nalog našega poslanstva, čeprav veliko dela ostaja še pred nami. Mestni občini Ljubljana se kot sofinancerju zahvaljujemo, da je naše aktivnosti v tem projektu prepoznala kot pomembne in nam omogočila prispevek v mozaiku dejavnosti za ohranitev narave mesta Ljubljane.